מד א מיי' פ"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה כג :

מה ב מיי' פ"ב שם הלכה כג :

אמר רב הונא *בדוקין שבעין ואליבא דר' עקיבא דאמר אם עלו לא ירדו, אימר דאמר ר' עקיבא דאי עבד, לכתחלה מי אמר? אמר רב פפא הכא במאי עסקינן כגון שעלו על גבי כבש, אי הכי אפי' בעינייהו? אלא טעמיה דר' אליעזר מיעט רחמנא "מום בם" הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו [ג] ורבנן מום בם הוא דלא ירצו הא עבר (מום) ירצו, ור' אליעזר [ד] מבם בהם ורבנן [ה] בם בהם לא דרשי, אי הכי רואה, הא רחמנא אכשריה? לדבריהם קאמר להו: לדידי רחמנא אכשריה, לדידכו אודו לי מיהא בשר בעלת מום כעצים דמי מידי דהוה אבשר חטאת, ורבנן הכא מאיסי התם לא מאיסי: **מתני'** *אברין באברין בעלי מומין: ר"א אומר *אם קרב ראש אחד מהן יקרבו כל הראשין, כרעים של אחד מהן יקרבו כל הכרעים, וחכ"א *אפי' קרבו כלם חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה: **גמ'** אמר ר"א *לא הכשיר ר"א אלא שנים שנים אבל אחד אחד לא, מתיב [ו] ר' ירמיה וחכ"א אפי' קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה אמר לו ר' ירמיה בר תחליפא *אסברה לך מאי "אחד", זוג אחד: **מתני'** *דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם כשר, נתערב ביין [ז] רואין אותו כאילו הוא מים, נתערב בדם בהמה או בדם החיה רואין אותו כאילו הוא מים

רבי

רש"י

לר' אליעזר לא ח] קרבי' אלא אם כן קרב אחד מהן קודם שנמלך דלאו כי האי תנא : **כגון שעלו על הכבש** . וכיון דלר"ע לא ירדו מן המזבח הני מעלן לכתחלה מכבש למזבח דקי"ל לקמן (דף פ.) כשם שהמזבח מקדש, כך הכבש מקדש : **אפי' בעינייהו** . שלא נתערבו בתמימים אם עלו בעלי מומין לכבש לר"ע יקרבו : **בם** . משמע כשהן בפני עצמן : **מידי דהוי אבשר חטאת** . דמודיתו לי דאם נתערב באיברי עולה יקרב לשם עלים כדאמרן ט] : **מתני' איברים** . של עולות הרבה באיברי עולה בעלת מום אם קרב [א' מהם] תלינן איסורא ביה : **יקרבו כולם השאר** . דלא תלינן איסורא בקריבין כבר : **גמ'** *לא נחלקו כו' י] : **אלא שנים שנים** . זוג זוג יקריבם דאיכא למימר מיגו דהאי לאו דאיסורא הוא י] ולהאי נמי לאו איסורא הוא ואיסורא אזיל ליה בההוא דקרב קודם שנמלך אבל אחד אחד דליכא מיגו לא : **חוץ מאחד מהן כו'** . מכלל דלרבי אליעזר קרב : **זוג אחד** . שני ראשים : **מתני' שנתערב ביין** . שהוא אדום ואין מראה ניכר בו : **רואין אותו יין כאילו הוא מים** . ואומדין אם היה דם שנתערב כאן ניכר במים הללו כשר לזריקה : **בדם בהמה** . של חולין : **רואין אותו** . של חולין כאילו הוא מים ואומדין אותו אם היה דם הזבח ניכר כשר ואע"פ שהחולין רבין עליו : **אין דם מבטל דם** . דמין במינו לא בטיל ואפי' טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה : **נתערב בדם**

תוספות

הכא בדוקין שבעין ואליבא דר"ע דאמר אם עלו לא ירדו. מלתיה דר"ע בפ' המזבח מקדש (לקמן דף פד.) דתנן ר"ע מכשיר בבעלי מומין ואמר ר' יוחנן בגמ' לא הכשיר ר"ע אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעופות דלא פסל בעופות אלא מחוסר אבר כדדרשינן בת"כ ובפ"ק דקדושין (דף כד:) יכול נקטעה רגלה ונשברה גפה וא"ת אמאי לא חשיב נמי ניב שפתים יא] דאמר פ' הניזקין (גיטין דף נו.) דשדא מומא בניב שפתים אתרא דלדידן הוי מומא ולדידהו לא הוי מומא דלא פסול לבני נח אלא מחוסר אבר ושמא בעוף לא שייך ניב שפתים מיהו אכתי קשה דאיכא כמה מומין דלא פסלי ואמאי נקיט דוקין שבעין וכן בגיטין הוה מצי למישדי יב] מומא במקום אחר* : **אי** הכי אפי' בעינייהו נמי. תימה דלישני דלדבריהם קאמר להו כדמשני לבסוף : **הא** עבר מום ירצו. אע"ג דדרשינן בבכורות (דף לז.) בכלל ופרט דמום עובר מרצה מום עובר דמוקדשין איצטריך דה"א כיון דנדחה שוב אינו נרצה : *ורבנן בם בהם לא דרשי. משמע דלא דרשינן מיניה תרתי אפי' ר"א לא דריש אלא מדכתיב בהם ולא כתיב בם ותימה דבפ' שני שעירי (יומא דף סד.) דריש רבי יוחנן מבהם ג' דרשות הכי הוא דכי עבר מומם ירצו הא שאר דחויין הואיל ונדחו ידחו ועוד דריש בם הוא דלא ירצו הא עבר מומן ירצו ועוד בם הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו ושמא משום דכתיב נמי בם דמייתר ובם ובהם שניהם מיותרין ודרשינן לרבי יוחנן חדא דרש מבם ותרתי מבהם ולרב דרשינן תרתי חדא מבם וחדא מבהם אבל בם בהם לא דריש וכולה סוגיא יג] התם בין לרב בין לר' יוחנן אליבא דר"א ואין לחוש בכך דהכי נמי לעיל (דף ע:) ובפ' בתרא דמנחות (דף קו:) כר"א אי נמי אפי' כרבנן דבין ר"א ובין רבנן דמתני' אית להו דע"י תערובת ירצו והכי פירוש התם בעינייהו הוא דלא ירצו הא ע"י תערובת ירצו דתנן איברים שנתערבו כו' ומשמע מתוך המשנה דמודו רבנן דהנהו דקרבו ועלו למערכה יקרבו דלא ירדו שמעינן מינה דאית להו הך דרשא אלא לכתחלה אסרי מדרבנן דאי לית להו הוה להו יד] *למיסר אפי' אותם *שעלו ירדו כיון דלא בטלי אי לאו משום דשריא תערובת דאורייתא דכיון דאחמור רבנן דלא ליבטלו משום דדרכו למנות *(אית לן למישרי) טו] ע"י ביטולו ברוב בדיעבד משום דעלו והא דקאמר הכא ורבנן בם בהם לא דרשי ולא בעי למימר דרבנן נמי אית להו הך דרשה אלא דלכתחלה אסרי להקריב מדרבנן כי תנאי דמתני' משום דמשמע ליה דלא יקרבו לרבנן מדאורייתא כמו דלא יקרבו דרובע ונרבע דרישא דברייתא דאפי' בדיעבד ירדו טז] השתא א"ש דרב ור' יוחנן לא שבקו רבנן ואמרי כר"א ותדע מדמייתי התם מלתא דרבנן דאי אליבא דר' אליעזר קאמרי לא הוה ליה לאיתויי מלתייהו דרבנן ואע"ג דרבנן דברייתא לא דרשי הכי מתני' עיקר *והא דדריש התם יז] *מבם בהם טעמא דר' יוחנן ומתני' בם דריש עבר מומם וע"י תערובת *והכא דריש יח] מבם תערובת ועבר מומם *מבם בהם ואייתר להם בם יט] דבתרא לכדר' יוחנן כדפרישית לא קשה מידי דלא איכפת ליה להש"ס רק שיוכל לעשות ג' דרשות ולא חש להזכיר דרשא דר' יוחנן אלא הפשוטה יותר וזה אין לפרש דאיברי בעלי מומין בתמימים לא בטלו מן התורה דמאיזה טעם לא בטלו אי משום דאין עולין מבטלין זה את זה הא בעלי מומין לא עולין נינהו ועוד דאפי' עולין נראה דלרבנן מדאורייתא מבטלין זה את זה בדבר שאינו מתערב *כמו מין במינו לר' יהודה שאינו מתערב דלא הוי כדם וסולת בטל *מדאורייתא : **אודו** לי מיהת בשר בעל מום כעצים דמי. אע"ג דר"א גופיה לא חייש להאי טעמא מדמצריך קרא מ"מ תיקשי להו לרבנן והכי אורחיה דהש"ס כדפירשתי בריש פירקין* : **בדם** בהמה או בדם חיה רואין אותו כאילו הוא מים. וא"ת דם בהמה וחיה היכי אזיק להו למזבח נהי דאמר רואין כאילו הוא מים ולא מבטל דם אחר מ"מ מים גמורין לא הוי ולא בטל ממש שם חולין ואפי' למ"ד (נזיר דף כט.) חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא היינו שחיטתן אבל להעלותן לגבי המזבח נראה דאסור וי"ל כיון דדם כשר מעורב בו ואין עיקר זריקתן לשם הפסול אלא לשם הכשר שרי אע"ג דבאיברים לא אמר רואין לשם עלים ומיהו בלאו הכי אתי שפיר דבנזיר *פ' ואלו (שם) משמע דלמ"ד לאו דאורייתא אפי' העלאה נמי שרי גבי מדיר בנו בנזיר למ"ד לחנכו במצות *דמביא חטאת העוף דקא סבר חולין בעזרה לאו דאורייתא ושמא סבר לה כר"א דשרי לשם עלים ולשם מים ואפשר דאפי' רבנן מודו דלא אסרי לשם עלים ולשם מים אלא במידי דהקרבה כגון איברי חטאת ואיברי עולה וכן ניתנין למעלה שנתערבו בניתנין למטה ומתן אחת במתן ארבע אבל חולין גמורין שרו לכ"ע לשם עלים ולשם מים וכן נתערב בדם פסול ובדם התמצית וכן מוכיח לקמן (דף עט:) מדדחיק עלה בגמ' במאי פליגי בגוזרין גזירה במקדש ולא קאמר דפליגי ברואה אי כדפליגי בסיפא ולקמן מפרש (ד"ה במאי) : **רואין** אותו כאילו הוא מים. הקשה ה"ר שמואל מוורדום הא דאמרי' בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר *סברי רבנן מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה היכי דריש ליה מיניה כ] הא דלא בטיל היינו משום דאפי' הוי מים היה בו מראית דם וי"ל דפעמים שהוא כל כך רבה דאי הוי דם הפר מים משתנה מראית דם השעיר עד שנעשה דיהה ופסול דאם יש בו מראית דם דקתני היינו מראית דם גמור ולא חזותא בעלמא ועוד י"ל אי לאו משום דאין עולין (אין) מבטלין זה את זה לרבנן או מין במינו לר' יהודה כשמערה טיפה ראשונה הוי ליה בטל ונדחו ומיהו קשה דאיפכא ה"ל למידק דהא אמרי' ביומא (דף נג:) שעירה דם הפר בדם השעיר ובדם שנתערב במים אמר בגמ' לא שנו אלא שנפל מים לתוך דם אבל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל הלכך האי דם פר היה לו להתבטל ראשון ראשון בדם השעיר ואפי' מאן דלית ליה ראשון ראשון בטל בפ' בתרא דע"ז (דף עג.) הכא מודה משום דה"ל נראה ונדחה וי"ל דלא אמר ראשון ראשון בטל כשמערה בשפע הרבה יחד כמו שמחלק בע"ז (גז"ש) בין חבית דנפיש עמודיה לצרצור קטן דלא נפיש עמודיה אפי' למאן דאית ליה ראשון ראשון בטל בחבית ביותר מפי חבית היה מודה דלא בטיל ועוד מי לא עסקינן שמערה דם הפר שבכלי זה ודם השעיר שבכלי זה משניהם יחד תוך כלי שלישי :

רבי

שיטה מקובצת

א] בם מום בם הוא : ב] הא ע"י תערובת ירצו. תראה דלא איצטריך אלא בתערובת חד בחד או תרי בתרי דלא נתבטל ברוב דאי חד בתרי לא איצטריך קרא לריבויי לומר דמרצה ואין בו איסור אלא מדרבנן דמדאורייתא חד בתרי בטל ובמידי דרבנן לא איצטריך קרא לומר דמרצה : ג] עבר מומם ירצו : ד] מבם . פ"א מום בם בהם כתיב דכתיב כי משחתם בהם מום בם כלומר והוי תרי מיעוטי . גליון : ה] בם בהם לא דרשי . וא"ת אמאי לא דרשי והלא בהם מיותר דבלא בהם כתיב בם דכתיב כי משחתם בהם מום בם והרי מבם בם דרשו דאם עבר מומם ירצו ומבהם מ דרבנן דרשי בהם כדר"י דאמר בפ' שני שעירים בם הוא דאינו נדחה הא שאר דחויין הואיל ונדחו ידחו . וא"ת ור"א מנ"ל הא וי"ל מדמצי למכתב במקום בהם בם וכתב בהם ש"מ תרתי . אבל רבנן בם ב כדקאמר הכא וכן מוכח הסוגיא התם . וא"ת ולר"א דמתני' אמאי איצטריך לומר במתני' אם קירב ראשו כו' תיפוק ליה דאפי' לא קירב יקרבו כיון דנתערבו מהאי קרא דדרשינן הא ע"י תערובת ירצו . וכ"ת לית ליה האי סברא הא ליכא למימר הכי דע"כ אית ליה כדמוכח בפ' שני שעירים דהתם רב פליג עליה דר"י ואמר דאף שאר דחויין ירצו וגם דריש דע"י תערובת ירצו כר"א ומייתי התם ר"א דמתני' וי"ל ע"י תערובת יקרבו אפי' לא קירב ראש אחד מהם מיהו מדרבנן אסור אם לא קירב ראש אחד מהם . וא"ת מ"מ רב מנ"ל דר"א דמתני' דריש בם דמייתי מיניה ראיה דלמא כל עיקר טעמא דר"א משום דקירב ר בלי שום פסוק . וי"ל דא"כ מאי איריא דנקט במתני' בעלי מומין אפי' רובע ונרבע נמי אלא ש"מ דוקא בעלי מומין משום דכתיב בם אבל רובע ונרבע מודה דלא יקרבו . ולפי מה דפי' דאיצטריך טעמא ד איסורא דרבנן כדפי' לעיל ניחא דמייתי לעיל מלתא [דרב בטבעת] עכו"ם דנפל לים הגדול אחד מהן דהותרו כולן . וקאמר רב דאמר כר"א דאמר אם קירב ראש כו' וכי היכי דר"א מתיר השאר כי קירב אחד טבעת . וקשה דמאי מייתי דלמא הא דשרי משום דגלי קרא דכתיב בם גבי בעלי מומין והתם ליכא קרא גבי טבעות אבל השתא ניחא דהכא מדאורייתא מותר מחמת קרא בלא קירב ראש של אחד מהם וקיר להתיר איסור דרבנן דוקא . וכן טבעות איסור דאורייתא ליכא דבטל ברוב אע"ג דאיכא חשיבות ונפל אחד לים צריך להפקיע איסורא דרבנן . וא"ת ורב דמייתי התם מר"א וכי עביד כר"א ושביק רבנן שהרי רב במתני' ובברייתא ואמרי דיצא לבית השריפה אלמא לא דרשי בם לומר דע"י תערובת ירצו . וי"ל דגם רבנן דרשי בם לומר דיקרבו מן התורה ונפקא מינה דאם עלו לא ירדו . מיהו מדרבנן אסור להעלותו ואי כי קירב ראשו של אחד מהן דאם קירב ראש אחד מהן אינו מעלה ומוריד לרבנן דבהא (פליג לר"א) [פליגי על ר"א] ותדע דהכי הוא מדאמרי רבנן במתני' אפי' קירבו כולם חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה ול עלו (לא) ירדו אלמא ש"מ דדרשי בם דאם יעלו לא ירדו דאי לא דרשי א"כ הוי בעלי מומין כרובע ונרבע וירדו וליכא למימר דטעמא דמתני' דאם עלו לא ירדו לרבנן משום דמיירי בחד בתרי דבטל מדאורייי ירדו אבל חד בחד תרד דלא דרשי בם לומר דע"י תערובת ירצו שהרי איברים חשיבי משום מנין לר"י דאמר כל שדרכו למנות שנינו או משום עשויה להתכבד ולא בטיל א"כ הוו להו למימר דירדו ואפי' בתרי . וא מנין וכיבוד הוי מדרבנן מ"מ במידי דחשיב אמרו רבנן דלא בטיל והוי חד בתרי כחד כיון דמדרבנן לא בטיל הוי להו למימר כדאמרי' לעיל בריש פירקין דאמר רבא השתא דאמרי רבנן לא נקריב אי מק כמו כן הוי ליה למימר דירדו אי לא דרשי בם אלא ש"מ דגם רבנן דרשי בם לומר דאם עלו לא ירדו . וא"ת א"כ התם יביא ראיה מרבנן וי"ל משום (דלר"א) [דר"א] דרשה יותר בהדיא מיהו בלאו הכי [ניחא התם כולה מתני' גם דברי רבנן וכדרבנן נמי מייתי . וא"ת והא משמע לעיל דרבנן לא דרשי בם להתיר תערובת כדקאמר ורבנן כו' הא עבר מומם ירצו . וי"ל דלאו היינו רבנן דמתני' אלא היינו רבנן דבר להו דאפי' אם עלו ירדו דומיא דלא יקרבו דגבי רובע ונרבע וא"כ ע"כ לית להו דרשה דלהתיר תערובת . מהר"ם : ו] מתיב ר' יעקב לר' ירמיה : ז] רואין אותו כאילו הוא מים *)וא"ת כו' וי"ל כו' . ומ"מ מוכח ש ומדם השעיר דעולין לא מבטלין זה את זה ואין לדחות משום רואין כי הכא משום דמ"מ משמע דהטיפה ראשונה (לא) הוי ליה בטל ונדחה : ח] לא קרבי אלא : ט] כדאבורן לעיל הס"ד : י] הוא האי נמי יא] שפתים שאין להם אלא חרטום דאמר : יב] מומא . עי' מס' בכורות דף ל"ז ע"א : יג] סוגיא דהתם בין : יד] להו למימר אפי' : טו] לן למישרי ע"י ביטול ברוב : טז] ירדו והשתא ניחא דרב תיבת א"ש ל מה' דבהם טעמא תיבות מבם בהם נמחק : יח] דריש מה' דבהם תערובת ועבר מומם מבם דבהם תיבת מבם בהם קמא נמחק : יט] בם בתרא את ד' נמחק : כ] מיניה דילמא הא :

*) [מזנתו על דברי קושית התוס' בד"ה רואין הקשה ה"ר שמואל וכו' וי"ל דפעמים וכו' ועוד י"ל דמ"מ מוכח שפיר וכו']

[בכורות מ.]

יומא סד. ע"ש

נוסחאו' רש"י כת"י מתני' איברים. של עולות הרבה באיברי עולת בעלת מום אם קרב ראש של אחד מהן לאחר שנתערב בהן בע"מ בא כהן שאינו ידע מהתערובות והקריב א' מן הראשים יקרבו כל הראשים לכתחלה דתלינן איסורא בהך דקרב והנך כולהו כשרין נינהו : גמ' אלא שנים שנים. זוג זוג יקריבם. ס"א דהדאי איכא חד בהאי והא דהתיותא הוא וניתנת הקרבה זו להקריב משום ההוא דהותר ואי משום ההוא דאיסורא איכא למיתלי באותו שקרב תחלה : אבל אחד אחד לא. שמא לא ניתנה ליקרב דלמא האי דאיסורא הוא

[ועי' תוס' לעיל לג. ד"ה אלא בדוקין וכו' וא"ת נמי שלא מומין וכו']

[לעיל עד.]

[לעיל עד. לקמן פ.]

[לקמן פ.]

מנחות כב. חולין פו:

[נ"ל למימר]

[ועי' תוס' עירובין לה. ד"ה או ותוס' חולין צו. ד"ה מ"מ ותוס' לעיל עב. ד"ה ולינבלין]

פ"ד משמע ל"ק

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אלא וכו' כמו מין במינו לר"י. עי' לעיל דף עג ע"א תוס' ד"ה ר"י :